

մական եւ աշխարհագրական ծանօթութիւններով եւ յարգութեամբ պատկանեալ շարականներու, որոնք, ինչպէս Ս. Գրոց բոլոր մէջ բերուած հատուածները, վերածուած են արդի մաքուր հայերէնի։ Պիտի լուզէինք սակայն որ աշխարհաբարի դարձուած այդ շարականներուն՝ իրենց զբարար բնագիծներուն չափն ալ հազցուած ըլլար, որպէսզի երգուելու փորձութեան չենթարկուէին իրենց ընթերցողները։ — Գործին բովանդակ ընթացքին մէջ, հեղինակը մտադրաւոք մեծագոյն զազափարն է ճանչցնել եւ սիրցնել հայացած քրիստոնէութիւնը, Հայ Եկեղեցին, եւ ոչ թէ պատմաքննական հետազոտութեանց ձգտել. առար համար է անշուշտ որ Լուսաւորչի նըւիրուած մասին մէջ, երբ կը խօսի մեր եւկեղեցւոյ նկարագրին, յօրինուածքին եւ կառմանկերպութեան վրայ, եկեղեցւոյ չէնքի, սպասներու եւ նուիրապետական ու պաշտամունքային գրութիւնը նկատի կ'առնէ ոչ թէ այդ հին օրերու՝ այլ ներկայ ժամանակի լոյսին մէջ։ Այս առաւանակ, կը խօսի, այսինքն կը գրէ յորդ եւ տաք շունչով մը, որ չըզգար եւ չ'ազգեր ծանծրոյթ։ Իր մէջ գործով վեղուռն հայրը եւ իր աւանդածին լոյսով հմուտ ուսուցիչն է որ կը զգաս միանգամայն. քարոյշի մը՝ որ կը տպաւորէ, որովհետեւ անձնատուր չըլլար հետորական ճոռմութեանց։ Բժախնդիր ըլլալու չափ մաքուր է իր հայերէնը, եւ կենդանի՝ իր ոճը, որ ինքն իսկ է։ — Ու չմոռնալ որ այս գիրքը առաջինն է միայն չարքի մը, որ չեն գիտեր թէ քանի հատորներով պիտի գրաւուի. քանի որ հազիւ կ'ընդգրկէ մինչեւ Մեծն Ներսէսի թուականը, տեսակ մը «սկիզբն երկանց», որմէ վերջ գեւ կան թարգմանչաց եւ անոնց մօտաւոր ու հեռաւոր ոչ նուազ կարեւոր ու բազմաթիւ շրջաններ, որոնց ամենուն պըրիսմակէն է որ պիտի տեսնուի Աւետարանի լոյսին բազմերկիան բայց առհասարակ կարմիրէն տիրապետուած ճառադալթումը ի Հայս։ Բայց ասիկա կէտ մըն է՝ որուն հոգը Սրբազանինն է եւ պիտի լինի առաւելու պէտ։ Մեր տեսութեամբ, անոնք որ պիտի ուզեն կարգաւ այս հատորը, հաճոյքով միայն պիտի սպասեն անոր յաջորդներուն։

ԱՐՏՈՅՏ ԱՐԵՂԱՅ

ՆՕԹՔ ԵՒ ՆԻՇՔ

— 0 —

Ազգիս հանրութեան ուղղուած ընդհանրական կոնգակով մը՝ Ամենայն Հայոց վեհ. Ս. Հայրապետը կը ծանուցանէ թէ սրտագինս միխթարուած է՝ խմանալով թէ ի՞նչ ջերմ ընդունելութիւն գտած է Ս. Գրոց Ոսկեղարեանն Հայերէնի թարգմանութեան հազարհինգհարիւրամեակի տօնի կատարման մասին իր հայրապետական հրամանը։ Ն. Ս. Օծուիթիւն նոյն կոնգակով կը հաղորդէ նաեւ թէ տնօրինած է նաեւ որ յետ այսու, աւելն տարի, Սրբոց Թարգմանչաց աշնանային տօնին հետ հանդիսի կատարուի միշտ այդ գրի գիւտի Ս. Գրոց Թարգմանութեան յիշատակն ալ. իբրեւ «Տօն ազգային եւ եկեղեցական, ի յիշատակ գիւտի հայկական տառից եւ քաղցնամուտեան Ս. Գրոցի»։ Այս բաները, ըստ այսմ, պիտի աւելցուին Օրացոյցին մէջ, Սրբոց Թարգմանչաց անուններէն անմիջապէս վերջը։

Այս կոնգակը պիտի հրատարակուի Սիոնի յառաջիկայ թիւին մէջ. բայց, կարգադրուած է որ, ըստ հրամանի ազգիս վեհին, անոր Ս. Աթոռէս տպագրեալ պատճէնները Ս. Պատրիարք Հօր յարակից շրջաբերականներով միասին զրկուին Սփիւռքի բոլոր Առաջնորդարանները։

Ուրիշ սրբատառ կոնգակով մը, Ն. Ս. Օծուիթիւն իր բարձր գոհունակութիւնը կը յայտնէ Ատոռածաշունչի հայերէն թարգմանութեան յօբիստին ազգովին կատարման գործը կազմակերպելու համար Ս. Աթոռոյս մէջ այն ատեն գոյութիւն առած կեդր. Յանձնաժողովին, եւ, ի նշան իր հայրապետական գնահատութեան, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի պատուանշանին Ա. կարգի աւանակուռ խաչը կը շնորհէ Ամեն. Տ. Թորգոմ Ս. Պատրիարք Հօր։

Դարձեալ, երկու առանձին սրբատառ կոնգակներով, Ն. վեհափառութիւնը հրապարակեալ պատիւ կը շնորհէ Ս. Աթոռոյս բազմապատասխան միաբաններէն՝ լուսարարապետ Գեոր. Տ. Միսրոպ եւ Պատր. փոխանորդ Գեոր. Տ. Մկրտիչ սրբազաններուն։ Ս. Պատրիարք Հայրը, Հալէպէն իր վերադարձի շարաթ երեկոյին իսկ, նոյեմբեր 7ին, Պատրիարքաբանի մեծ դահլիճին մէջ հաւաքելով ամբողջ Միաբանութիւնը, պաշ-

տոնէութիւնը և ուսուցչութիւնը, պատշաճ հանդիսութեամբ կարգաւ տուաւ երկու կոնգրէսները, և քննարկեց շնորհաւորութեան խօսքերով անձամբ յանձնեց զանոնք երկու սրբապան արքեպիսկոպոսներուն, որոնց յետոյ շնորհաւորութեան յարգանք մատուցին բոլոր ներկաները:

Ս. Պատրիարք Հայրը ժամանակին ընդարձակ տեղեկագրութիւն զրկած ըլլալով ի Ս. Էջմիածին՝ հազելոյս Բարգէն կաթողիկոսի հիւանդութեան, մահաւան, յուղարկաւորութեան եւայն մասին, Ն. Վ. Ամենայն Հայոց Սրբազնազոյն Հայրապետը Հոկտ. 24 թուակիր պատասխանով կը յայտնէ թէ այդ գրութիւնը ՎՄԷՆԶ կարգացիւք խորունկ վշտով և կակիծով, զի ի դէմս հանգուցեալին Հայ եկեղեցին դիմուցեալ իր արժանաւորագոյն հոգեւորականներէրց մէկէն, Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը՝ իր հմուտ եւ կարող ղեկավարէն, իսկ ծերունազարդ Տ. Սահակ Կաթողիկոսը՝ իր աշուտըջ եւ հաւատարիմ լծակցէն, որ բարեխղճութեամբ եւ հաւատարմութեամբ կատարում էր իր պարտականութիւնը հանդէպ Սիւրիոյ Հայութեան: ... ՎՄԷՆԶ արուած ենք և չընտրահալ, որ անձամբ ներկայ լինելով՝ թէ՛ յայտնել էք Մեր վշտակցութիւնը Տ. Սահակ Կաթողիկոսին եւ թէ՛ նախազանել էք յուղարկաւորութեան եւ թաղման տխուր հանդէսներին, կատարելով Ձեր վերջին պարտականութիւնը հանդէպ Մեր եւ Ձեր օժանկից եղբայրը, միաժամանակ աւելի եւս հանդիսաւորելով տխուր արարողութիւնները:

Յուլիսի 12ին (կիրակի օր) Մեր ներկայութեամբ, հաւատացեալ խուռն բազմութեամբ լեցուն Մայր Տաճարում՝ հանդուցեալ յիշատակին Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ, զամբանական արտասանուեց եւ ապա Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ. որ շարունակուեցաւ մինչև յաղորդ կիրակին: Այլ և Մեր կարգադրութեան համաձայն բոլոր թեմերում հանգուցեալ յիշատակին հոգեհանգստեան կարգ է կատարուած: Ազօթում ենք մարգասէր Փրկչին, որ հանգուցեալի հոգեւոր հանգիստ և երկնից արքայութիւն պարգեւէ եւ Ամենապատուութեանք արեւատուութիւն շնորհէ:

Ս. ՅԱՎՈՐԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ Նոյեմբեր ամսուան ընթացքին, Ս. Աթոռոյ Պօրէն Ժողովը ութ, իսկ ԿՐՈՑ. ԳԻՐ. Առանձն՝ եօթ անգամներ նիստ ունեցաւ:

● Կիր. 1 Նոյ. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Տարուսիւն, ուր քարոզից Տ. Սեդուրէ Վրդ., զի որ ըստ Աստուծոյն տրամուսնին է, ապաշխարութիւն ի փրկութիւն առանց զղջանալոյ գործէ, իսկ աշխարհի տրամուսնին մահ գործէ (Ք. Կիր. Ե. 10) բնարանով: Բացառութիւն թէ երկու տեսակ տրամուսնի կայ, առաջինին աղբիւրն է Աստուծոյ սէրը, որուն համար մարդ ինքզինքը կ'ենթարկէ տառապանքի. իսկ երկրորդին է աշխարհի և իր առաւ փայլքներուն անսանձ սէրը: Առաջին պարագային, իր յանձն առած նեղութիւններուն համար մարդ չի զղջար ըսաւ. վասնզի կը զգայ թէ անոնք երանկան բան մը կ'աւելցնեն իր մէջ. իսկ երկրորդ պարագային, հետզհետէ կ'ընկճուի իր հետապնդած նպատակներուն աղիտարի հետ անքննելու տակ:

● Եր. 7 Նոյ. — Ս. Պատարագը Հայրը կ'աւօրէն քիչ առաջ. իր հետեւորդներով, վերադարձաւ Հայկէ: Միաբանութիւնը Ն. Ամենապատուութիւնը ընդունեց վանքի մեծ դռանէ և առաջնորդեց Պատարագբան:

Բացառութիւն տեւեռ անհեմէկ օր, երբը կատարուած էր երեք օրուան մէջ, Հայֆա-Պէրուս-Թրիպոլի-Լաթաքիա-Անտիոք գիծով: Գիշերած էր միայն թրիպոլի և Լաթաքիոյ մէջ, ուր ժամանակ ունեցած էր տեսնելու Ժողովուրդը, և քարոզելու: Անտիոքի մէջ ցերեկ մը հիւրընկալուեալ էր Տ. Խաչ Սրբազանէն: Նիքոս օր մնացած էր Հայկէ. ուր քարոզած էր չորս անգամ և Նոյ. 1ի կիրակիին պատարագած, ի հանդիստ հոգալու օրացեալ Տ. Բարգէն վեհին: Ամէն տեղ գտած էր սէր և պատուաբար ընդունուելութիւն Ժողովուրդէն, Ժողովներէն, և Առաջնորդներէն: Հայկէյի մէջ վայելած էր Տ. Արտաւազ Սրբազանի սէրը և Այն. Պարսն Ա. Մաղլուսեանի սիրալի տաղանդականութիւնը: Վերադարձը տեղի ունեցած էր չորս օրուան մէջ, Համա-Հոմա-Թրիպոլի-Պէրուս-Անթիպիս-Թիր (Տիրուս) — Հայֆա գիծով: Հոմաի մէջ այցելած էր հայ Ժողովուրդին և Ասորց Ս. Պատրիարքին: Նոյնպէս Թիրի մէջ այցելած էր եկեղեցի և վարժարան. Պէրուսի մէջ այցելած էր Տ. Զաւէն Սրբազանին, որ քանի որ օր առաջ Պաղատանէ հասած և փոխադրուած էր Ամերիկեան Հիւանդանոց: Անթիպիս մնացած էր երկու քիչեր և ցերեկ մը, այցելելով Տ. Սահակ վեհին, Տ. Պէտրոս և Տ. Նիլէն Սրբազաններուն, և վայելելով ամէնուհ թանագին հոգածութիւնը. այցելած էր Դպրեմպեղի դասերուն, և տեղեկացած՝ Հաւատարմութեան յոյժ սրտապնդելի դրութեան: